ĢENERĀLADVOKĀTA ĪVA BOTA [*YVES BOT*] SECINĀJUMI,
sniegti 2015. gada 12. novembrī [1]

Lieta C-453/14

Vorarlberger Gebietskrankenkasse ,
Alfred Knauer

(Verwaltungsgerichtshof (Augstākā administratīvā tiesa, Austrija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Sociālais nodrošinājums — Regula (EK) Nr. 883/2004 — 5. pants — Pielīdzināšanas princips — Valsts tiesiskais regulējums, kas veselības apdrošināšanas iemaksu aprēķina bāzē iekļauj vecuma pensijas, kas saņemtas citās Savienības dalībvalstīs vai citās EEZ valstīs — Jēdziens "līdzvērtīgi pabalsti"

I – **Ievads**

1. Ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Regulu (EK) Nr. 883/2004 par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu [2] Savienības tiesībās ir ieviests pabalstu, ienākumu, faktu vai notikumu pielīdzināšanas princips.

2. Regulas Nr. 883/2004 5. pantā ir noteikts:

"Ja vien šajā regulā nav noteikts citādi, ņemot vērā izklāstītos īpašos īstenošanas noteikumus, piemēro šādus noteikumus:

a) ja saskaņā ar kompetentās dalībvalsts tiesību aktiem sociālā nodrošinājuma pabalstu un citu ienākumu saņemšanai ir zināmas tiesiskās sekas, minēto tiesību aktu attiecīgie noteikumi attiecas arī uz tādu līdzvērtīgu pabalstu saņemšanu, kas iegūti saskaņā ar citas dalībvalsts tiesību aktiem, vai uz ienākumiem, kas gūti citā dalībvalstī;

b) ja saskaņā ar kompetentās dalībvalsts tiesību aktiem tiesiskas sekas saistās ar noteiktu faktu vai notikumu gadījumiem, minētā dalībvalsts ņem vērā līdzīgus faktus vai notikumus, kas notikuši jebkurā no dalībvalstīm, tā, it kā tie būtu notikuši tās teritorijā."

3. Vai gadījumā, kad pensionārs, kurš dzīvo vienā dalībvalstī, saņem ne vien šīs valsts pensiju, bet arī pensiju, ko nodrošina citas Savienības dalībvalsts vai Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ) valsts [3] pensiju shēma, šis jaunais noteikums liedz dzīvesvietas dalībvalstij iekļaut veselības apdrošināšanas iemaksu aprēķina bāzē pensiju, kas izmaksāta citā valstī?

1 — Oriģinālvaloda – franču.

2 — OV L 166, 1. lpp., un labojums OV 2004, L 200, 1. lpp.

3 — Saskaņā ar EEZ Apvienotās komitejas 2011. gada 1. jūlija Lēmumu Nr. 76/2011, ar ko groza EEZ līguma VI pielikumu (Sociālais nodrošinājums) un 37. protokolu (OV L 262, 33. lpp.), Regula Nr. 883/2004 un Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 16. septembra Regula (EK) Nr. 987/2009, ar ko nosaka īstenošanas kārtību Regulai Nr. 883/2004 (OV L 284, 1. lpp.), ir piemērojamas visā EEZ.

4. Tāds būtībā ir uzdotais jautājums izskatāmajā lietā, kuras pamatā ir *Vorarlberger Gebietskrankenkasse* (Forarlbergas reģionālā slimokase)[4] lēmums uzlikt pienākumu *A. Knauer* un *R. Mathis* veikt veselības apdrošināšanas iemaksas no pensijām, ko viņi saņem sakarā ar savu dalību Lihtenšteinas arodpensiju shēmā.

5. Precīzāk, pamatlietas fakti ir šādi.

6. *A. Knauer* un *R. Mathis*, kuri dzīvo Austrijā, saņem Austrijas vecuma pensiju, no kuras atbilstoši veselības apdrošināšanas shēmai tiek ieturētas iemaksas saskaņā ar Likumu par vispārējo sociālo apdrošināšanu (*Allgemeines Sozialversicherungsgesetz*)[5].

7. Tā kā viņi ir veikuši profesionālo darbību arī Šveicē un Lihtenšteinā, viņi saņem vecuma pensijas arī no *Hilti* pensiju fonda Lihtenšteinas arodpensiju shēmas ietvaros, ko reglamentē 1987. gada 20. oktobra Likums par arodpensijām (*Gesetz über die betriebliche Personalvorsorge*)[6].

8. Lai arī līdz 2010. gadam iemaksas Austrijas veselības apdrošināšanas shēmā bija jāveic tikai no valsts pensijām, Austrijas likumdevējs, 2010. gadā pieņemot otro likumu, ar ko groza Likumu par sociālo apdrošināšanu (*2. Sozialversicherungs-Änderungsgesetz 2010*)[7], *ASVG* iekļāva jaunu 73.a pantu, kura 1. punktā ir paredzēts, ka gadījumā, ja ārvalsts pensijas, kas ietilpst Regulas Nr. 883/2004 piemērošanas jomā, saņēmējam ir tiesības uz veselības apdrošināšanas pabalstiem, viņam ir pienākums veikt veselības apdrošināšanas iemaksas arī atbilstoši šai ārvalsts pensijai.

9. Atbilstoši šai tiesību normai slimokase sākot ar 2011. gadu pieprasīja *A. Knauer* un *R. Mathis* veikt veselības apdrošināšanas iemaksas par pensijām, kas viņiem izmaksātas no *Hilti* pensiju fonda.

10. Ar diviem 2013. gada 10. decembra lēmumiem Forarlbergas federālās zemes ministru prezidents (*Landeshauptmann von Vorarlberg*) samazināja šo iemaksu apmēru, pamatojoties uz to, ka Regulas Nr. 883/2004 piemērošanas jomā ietilpst – un līdz ar to *ASVG* 73.a pantā paredzētajam iemaksu veikšanas pienākumam ir pakļauta – tikai daļa no arodpensiju shēmas, proti, tā daļa, kas atbilst minimālajiem obligātajiem pabalstiem. Savukārt papildu daļa, kas atbilst dāsnākiem pabalstiem nekā minimālie pabalsti, tāpat kā arodpensiju shēmas daļa, kas atbilst pabalstiem, kas sniegti atbilstoši iemaksām, kas veiktas pirms *BPVG* spēkā stāšanās, tas ir, pirms 1989. gada 1. janvāra, neietilpstot minētajā piemērošanas jomā.

11. Par šiem abiem lēmumiem slimokase iesniedza "*Revision*" sūdzību *Verwaltungsgerichtshof* (Augstākā administratīvā tiesa), apgalvojot, ka iemaksas ir jāveic par visām pensijām, ko izmaksājis *Hilti* pensiju fonds, bet *A. Knauer* cēla prasību par viņu skarošo lēmumu, savukārt apgalvojot, ka par šīm pensijām nav jāveic nekādas iemaksas.

12. Pēc iesniedzējtiesas ieskata, līdzvērtīgums Regulas Nr. 883/2004 5. panta a) punkta izpratnē ir jānovērtē, ņemot vērā pensiju shēmu strukturālās iezīmes kopumā. Pēc tās ieskata, *ASVG* paredzēto vecuma pensiju piešķiršanas tiesisko nosacījumu salīdzinājums ar *BPVG* reglamentētajiem pensiju piešķiršanas nosacījumiem norādot, ka runa ir par līdzvērtīgiem pabalstiem.

13. Šajā ziņā attiecībā uz Austrijas pensiju shēmu iesniedzējtiesa skaidro, ka pensiju apdrošināšanas, kas apdrošinātos it īpaši aizsargā no riskiem, kas saistīti ar vecumu, mērķis ir pienācīgi nodrošināt apdrošinātajam viņa ierastā dzīves līmeņa saglabāšanu. Papildus vispārējā pensijas vecuma sasniegšanai vecuma pensijas piešķiršanas nosacījums ir noteikta apdrošināšanas periodu skaita esamība. Obligāti apdrošināts pamatā ir ikviens darba ņēmējs, kurš ir nodarbināts pie darba devēja un kura ienākumi

4 — Turpmāk tekstā – "slimokase".

5 — *BGBl.* 189/1955, redakcijā, kas bija piemērojama pamatlietas faktu rašanās laikā (turpmāk tekstā – "*ASVG*").

6 — *LGBl.* 1988, Nr. 12, turpmāk tekstā – "*BPVG*".

7 — *BGBl.* I, 102/2010.

pārsniedz minimālo ienākumu slieksni. Pensiju apdrošināšanas shēmā obligāti apdrošinātajām personām, lai saņemtu lielāku pensiju salīdzinājumā ar to, uz ko tām parasti ir tiesības, ir iespēja brīvprātīgi apdrošināties papildus, veicot iemaksas, kas nepārsniedz ikgadējo iemaksu bāzi. Veiktās iemaksas uzreiz tiek piesaistītas pabalstu finansēšanai (sadales sistēma), un pensiju apdrošināšanas pārvaldību nodrošina apdrošināšanas sabiedrības, kas ir izveidotas kā suverēni pašpārvaldes orgāni.

14. Attiecībā uz Lihtenšteinas vecuma pensiju shēmu iesniedzējtiesa skaidro, ka tā sastāv no trim līmeņiem: pirmo veido vecuma un apgādnieka zaudējuma apdrošināšanas shēma, otrais atbilst arodpensiju shēmām un trešais aptver privāto papildu apdrošināšanu.

15. *BPVG* reglamentētā arodpensiju shēma ir uzkrājumu shēma, kas principā ir obligāta un kuras mērķis kopā ar vecuma un apgādnieka zaudējuma apdrošināšanu ir pienācīgi nodrošināt apdrošinātajam viņa ierastā dzīves līmeņa saglabāšanu. Šīs shēmas īstenošanas pienākumu principā pilda pensiju kapitāla uzkrāšanas institūcija, kurai likumā ir noteikta zināma rīcības brīvība, it īpaši tās nodrošināto pabalstu organizēšanā, kā arī veidošanā un finansēšanā. Tā tātad var aprobežoties ar obligāto minimālo pabalstu nodrošināšanu vai piešķirt atsevišķus dāsnākus pabalstus. Tomēr šī arodpensiju shēma pārsvarā nav saistīta nedz ar vecuma risku skarto personu pašiniciatīvu, nedz to vēlmi noteikt saturu.

16. Atbilstoši Regulas Nr. 883/2004 9. panta 1. punktam Lihtenšteinas Firstiste ir paziņojusi *BPVG* kā tiesību aktu, kas ietilpst šīs regulas materiālajā piemērošanas jomā.

17. Iesniedzējtiesa uzskata, ka pensijas, ko reglamentē *BPVG*, ietilpst Regulas Nr. 883/2004 piemērošanas jomā, jo tās ir balstītas uz konkrētās dalībvalsts sociālā nodrošinājuma nozari vai tās vecuma pensiju shēmu regulējošajām tiesību normām, un ka turklāt Lihtenšteinas Firstiste ir paziņojusi *BPVG* kopumā atbilstoši Regulas Nr. 883/2004 9. panta 1. punktam.

18. Tomēr, arī pēc iesniedzējtiesas ieskata, nav izslēdzams, ka Lihtenšteinas arodpensiju shēma – lai arī tā pieder koordinēto pensiju shēmu lokam, kurš ir ticis apstiprināts ar minēto paziņojumu, – var netikt uzskatīta par "līdzvērtīgu" tajā apdrošinātajiem piedāvāto iespēju pašiem noteikt savas pensiju shēmas saturu dēļ, kā arī tas, ka visi šajā pensiju shēmā ietilpstošie pabalsti ir iekļauti Austrijas veselības apdrošināšanas iemaksu aprēķina bāzē, Savienības tiesībās ir jāuzskata par šķērsli brīvas pārvietošanās īstenošanai.

19. Šādos apstākļos *Verwaltungsgerichtshof* (Augstākā administratīvā tiesa) ir nolēmusi apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai Regulas Nr. 883/2004 5. pants, ņemot vērā LESD 45. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka vecuma pensijas saskaņā ar arodpensiju shēmu (kura – tāpat kā "otrā līmeņa" pensiju shēma Lihtenšteinā šajā lietā – ir valsts izveidota un nodrošināta, kuras mērķis ir pienācīgi nodrošināt apdrošinātajam ierastā dzīves līmeņa saglabāšanu, kura darbojas saskaņā ar uzkrājumu veidošanas principu, kas pamatā ir obligāta, tomēr tajā var būt paredzētas arī neobligātas papildu iemaksas, kas pārsniedz obligāto minimālo apmēru, un attiecīgi lielāki pabalsti, un kuras īstenošanas pienākumu pilda pensiju kapitāla uzkrāšanas institūcija, ko izveido vai kuras pakalpojumus izmanto darba devējs) un vecuma pensijas saskaņā ar pensiju shēmu, kas ir noteikta ar likumu (kura – tāpat kā Austrijas pensiju sistēma šajā lietā – arī ir valsts izveidota un nodrošināta, kuras mērķis ir pienācīgi nodrošināt apdrošinātajam ierastā dzīves līmeņa saglabāšanu, taču tā darbojas saskaņā ar sadales principu, kas ir obligāta un kuras īstenošanas pienākumu pilda ar likumu izveidotas pensiju apdrošināšanas institūcijas), ir "līdzvērtīgas" minētās tiesību normas izpratnē?"

II – **Mans vērtējums**

20. Pirms izvērtēju iesniedzējtiesas uzdoto jautājumu, ir nepieciešams rast atbildi uz citu jautājumu, proti, vai vecuma pensijas, kas tiek izmaksātas no *Hilti* fonda Lihtenšteinas arodpensiju shēmas ietvaros, ietilpst Regulas Nr. 883/2004 materiālajā piemērošanas jomā.

A – *Par Lihtenšteinas arodpensiju shēmas iekļaušanos Regulas Nr. 883/2004 materiālajā piemērošanas jomā*

21. Pēc *A. Knauer* ieskata, Lihtenšteinas arodpensiju shēma gan tās obligāto iemaksu daļā, gan tās neobligāto papildu iemaksu daļā ir uzskatāma nevis par sociālā nodrošinājuma shēmu, kam ir piemērojama Regula Nr. 883/2004, bet gan par papildu pensiju shēmu, uz kuru ir attiecināmi vienīgi Padomes 1998. gada 29. jūnija Direktīvas 98/49/EK par papildu pensijas tiesību saglabāšanu darbiniekiem un pašnodarbinātām personām, kas pārvietojas Kopienā [8], noteikumi. Šajā ziņā *A. Knauer* it īpaši uzsver, ka šajā shēmā, kas darbojas saskaņā ar uzkrājumu veidošanas principu, solidaritātes ideja ir ļoti mazizteikta, ka tajā piedāvātais segums ir krietni lielāks par to, kāds ir nodrošināts ar vecuma un apgādnieka zaudējuma pamata apdrošināšanu, ka nepieciešamais kapitāls šo pabalstu izmaksai tiek uzkrāts, un tas notiek ar privāttiesību subjektu starpniecību, un ka šī shēma ir obligāta vien daļai algoto darba ņēmēju.

22. Turklāt, atsaucoties uz spriedumu *Beerens* [9], atzīdams, ka visi saskaņā ar valsts tiesisko regulējumu, kas ir paziņots atbilstoši Regulas Nr. 883/2004 9. panta 1. punktam, izmaksātie pabalsti ir uzskatāmi par "sociālā nodrošinājuma pabalstiem", kas imperatīvi ietilpst šīs regulas piemērošanas jomā, *A. Knauer* apgalvo, ka paziņošana neattiecas uz to pabalstu daļu, kas tiek izmaksāti saistībā ar iemaksām, kas veiktas papildus likumiskajam pienākumam un kuru saturs *BPVG* nav precizēts. Pēc viņa ieskata, šie pabalsti ir līgumiski vai reglamentējoši pabalsti, kas netiek piešķirti saskaņā ar likumu.

23. Nav sīkāk jāizvērtē dalījums starp likumiskajām sociālā nodrošinājuma shēmām un papildu shēmām [10], pietiek tikai konstatēt, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru, lai arī tas, ka kāds likums vai cits valsts tiesiskais regulējums nav ticis pieminēts paziņojumā, pats par sevi nav pierādījums tam, ka šis likums vai regulējums neietilpst sociālā nodrošinājuma shēmu koordinēšanas sistēmas piemērošanas jomā, apstāklis, ka savā paziņojumā dalībvalsts ir norādījusi likumu, ir jāatzīst kā pierādījums tam, ka uz šā likuma pamata piešķirtie pabalsti ir sociālā nodrošinājuma pabalsti [11].

24. Gan paziņojumā, kas veikts atbilstoši Padomes 1971. gada 14. jūnija Regulas (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem un viņu ģimenēm, kas pārvietojas Kopienā [12], 5. pantam, gan arī paziņojumā atbilstoši Regulas Nr. 883/2004 9. panta 1. punktam [13] Lihtenšteinas Firstiste ir norādījusi ne vien pirmo līmeni, kas atbilst 1952. gada 14. decembra likumam par apdrošināšanu vecuma un apgādnieka zaudēšanas gadījumam (*Gesetz über die Alters- und Hinterlassenerversicherung* [14]), bet arī otro līmeni, kas konkrēti ietver *BPVG*.

8 — OV L 209, 46. lpp.

9 — 35/77, EU:C:1977:194.

10 — Par šo dalījumu skat. manus šīs pašas dienas secinājumus lietā Komisija/Malta (C-12/14, pašlaik tiek izskatīta Tiesā).

11 — Šajā ziņā skat. spriedumu *Martínez Losada* u.c. (C-88/95, C-102/95 un C-103/95, EU:C:1997:69, 21. punkts un tajā minētā judikatūra).

12 — OV 2003, C 127, 35. lpp.

13 — Šo paziņojumu ir publicējusi Eiropas Komisija. Šo secinājumu sagatavošanas brīdī tas ir pieejams interneta vietnē http://ec.europa.eu/social/keyDocuments.jsp?advSearchKey=liechtenstein&mode=advancedSubmit&langId=fr&policyArea=&type= 0&country= 0&year= 0.

14 — *LGBl.* 1952, Nr. 29, redakcijā, kas bija piemērojama pamatlietas notikumu laikā.

25. Tā kā paziņojumā par *BPVG* nav norādīti nekādi izņēmumi attiecībā uz kādiem konkrētiem pabalstiem, visi pabalsti, kas piešķirti uz šā tiesību akta pamata, ir jāuzskata par sociālā nodrošinājuma pabalstiem sociālā nodrošinājuma sistēmu koordinēšanas jomā piemērojamo Savienības tiesību izpratnē.

26. Līdz ar to ir jāpārbauda, vai šis regulējums pieļauj to, ka Lihtenšteinas arodpensiju shēmas ietvaros no *Hilti* fonda izmaksātās vecuma pensijas tiek iekļautas veselības apdrošināšanas iemaksu aprēķina bāzē, ko maksā Austrijas veselības apdrošināšanas sistēmai piesaistīts apdrošinātais.

B – *Par no Lihtenšteinas arodpensiju shēmas izmaksāto vecuma pensiju un Austrijas tiesiskajā regulējumā paredzēto vecuma pensiju līdzvērtīgumu*

27. Vispirms jāatgādina, ka Regulas Nr. 883/2004 30. pants dod tiesības tās dalībvalsts iestādei, kam ir jāmaksā pensija, ieturēt iemaksas par šo pensiju slimības pabalstu izmaksai ar nosacījumu, ka šie pabalsti ir jāmaksā šīs dalībvalsts iestādei.

28. Tādām situācijām kā *A. Knauer* un *R. Mathis* gadījumā, kad vienu vai vairākas pensijas persona saņem saskaņā ar divu vai vairāku dalībvalstu tiesību aktiem, Regulā Nr. 883/2004 ir paredzēti precīzi noteikumi, kā noskaidrot kompetentās iestādes, kurām ir pienākums izmaksāt pabalstus natūrā un segt to izmaksas [15]. Šo noteikumu, kuru mērķis ir izvairīties no sarežģījumiem, ko varētu radīt piemērojamo valsts tiesisko regulējumu pārklāšanās, vidū ir tie, kas ietverti šīs regulas 23. pantā, kas pabalstu natūrā izmaksas pienākumu uzliek dzīvesvietas dalībvalsts iestādei, tā, lai attiecīgā persona saņemtu pensiju un viņai būtu tiesības uz šiem pabalstiem saskaņā ar šīs valsts tiesību aktiem.

29. Lietā nav strīda par to, ka *A. Knauer* un *R. Mathis* ir tiesības gan uz pensiju, gan uz pabalstiem natūrā atbilstoši Austrijas tiesību aktiem un ka šajos aktos ir paredzēti iemaksu ieturējumi. Tātad Regulas Nr. 883/2004 30. pantā paredzētie piemērošanas nosacījumi iemaksu atskaitīšanai ir izpildīti.

30. Vēl ir jānoskaidro, vai šāda atskaitīšana var notikt ne vien no Austrijas vecuma pensijām, bet arī no vecuma pensijām, kas tiek izmaksātas no Lihtenšteinas arodpensiju shēmas.

31. Šajā sakarā norādāms, ka, tā kā Regula Nr. 883/2004 ir vienīgi valstu tiesisko regulējumu koordinēšanas instruments, kas neparedz to harmonizēšanu [16], dalībvalstu kompetencē joprojām ir noteikt tos ienākumus, kas ņemami vērā sociālo iemaksu aprēķināšanai [17]. Tātad principā tās veselības apdrošināšanas iemaksu bāzē var iekļaut vecuma pensijas, ko maksā citas Savienības dalībvalstis vai EEZ valstis [18].

32. Tomēr ir būtiski, lai dalībvalstis, īstenojot savu kompetenci, ievērotu Savienības tiesības [19].

33. Regulas Nr. 987/2009 30. pantā ir paredzēts tiešs ierobežojums, nosakot veicamo iemaksu augšējo robežu visām izmaksātajām pensijām, un tas ir fiksēts apmērā, kāds tiktu ieturēts no personas, kura kompetentajā dalībvalstī saņem pensiju tādā pašā apmērā. Tātad iemaksu iekasēšana no pensijām, ko maksā vairākas dalībvalstis, ir ierobežota ar konkrētu apmēru. Vai tā ir ierobežota arī pati par sevi?

34. Kā uz to pamatoti uzmanību vērš iesniedzējtiesa, šāds ierobežojums var rasties, piemērojot Regulas Nr. 883/2004 5. pantā paredzēto pabalstu, ienākumu, faktu vai notikumu pielīdzināšanas principu.

15 — Šie noteikumi ir ietverti šīs regulas 23.–28. pantā.

16 — Skat. spriedumu *Derouin* (C-103/06, EU:C:2008:185, 20. punkts un tajā minētā judikatūra).

17 — Turpat (24. punkts).

18 — Šajā ziņā skat. spriedumu *Nikula* (C-50/05, EU:C:2006:493, 24. un 25. punkts).

19 — Turpat (24. punkts un tajā minētā judikatūra).

35. Kaut gan visas ieinteresētās personas, uz kurām attiecas Eiropas Savienības Tiesas statūtu 23. pants un kas ir iesniegušas Tiesai apsvērumus, ir vienisprātis, ka šis princips ir piemērojams, to viedokļi radikāli atšķiras jautājumā par to, vai tādi vecuma pabalsti kā attiecīgi *BPVG* un *ASVG* paredzētie ir jāuzskata par līdzvērtīgiem.

36. Pēc slimokases ieskata, starp likumisko Austrijas vecuma pensiju un pensijām, kas tiek izmaksātas no Lihtenšteinas arodpensiju shēmām, pastāv līdzvērtība. Šajā ziņā tā uzsver, ka Austrijas sistēma ir iekārtota tādā veidā, ka apdrošinātais var saglabāt savu ierasto dzīves līmeni pat tikai ar pirmajā līmenī ietilpstošajiem likumiskajiem pabalstiem, bet Lihtenšteinā šādu pabalstu līmeni nodrošina otrais līmenis, kuram ir būtiska loma, kamēr pirmais līmenis kalpo tikai tam, lai nodrošinātu iztikas minimumu. Turklāt iemaksas likumā paredzētajā shēmā Austrijā esot trīs reizes augstākas nekā Lihtenšteinā. Tāpat slimokase uzsver, ka *BPVG* ir paredzēts pienākums būt piesaistītam arodpensiju shēmai un ka tajā ir ietverti skaidri un precīzi noteikumi par iemaksu apmēru, nodrošināto pabalstu raksturu, kā arī par pensiju apdrošināšanas iestāžu, kas apkalpo šīs sistēmas, organizāciju un kontroli. Tā piebilst, ka noteikumi ir piemērojami arī attiecībā uz arodpensiju shēmas daļu, kas pārsniedz minimālos likumiskos pabalstus, līdz ar ko pensiju apdrošināšanas iestāžu "līgumu slēgšanas brīvība" ir ļoti ierobežota. Arī individuāls darba ņēmējs nevarot ne brīvi pieteikties šādā sistēmā, ne noteikt tās saturu. Slimokase precizē, ka jēdziens "pabalsti, kas pārsniedz likumiskos pienākumus," ietver ne vien brīvprātīgos papildu pabalstus, bet arī pabalstus, kas tiek sniegti sakarā ar pirms likumiskā pienākuma izpildes veiktajām iemaksām. Tā uzsver, ka atbilstoši *BPVG* veiktās iemaksas nodokļu aspektā tiek uzlūkotas tieši tāpat kā atbilstoši *ASVG* veiktās obligātās apdrošināšanas iemaksas Austrijā. Visbeidzot tā norāda, ka *ASVG* ir paredzēts, ka gadījumā, ja persona ir piesaistīta brīvprātīgai papildu pensiju shēmai, arī veselības apdrošināšanas shēmas iemaksām jātiek saņemtām par pabalstiem, kas tiek sniegti šādas shēmas ietvaros. Galu galā slimokase secina, ka tas, ka netiek ņemti vērā pabalsti, ko pārrobežu darba ņēmēji saņem sakarā ar savu darbību Lihtenšteinā, rada nevienlīdzīgu attieksmi pret personām, kuras savu profesionālo darbību ir veikušas vienīgi valsts teritorijā.

37. Turpretim pēc *A. Knauer* ieskata, Austrijas pensiju shēmas ietvaros maksājamie pabalsti nav līdzvērtīgi Lihtenšteinas arodpensiju shēmas ietvaros maksājamajiem pabalstiem, jo pastāvot vairākas strukturālas atšķirības. Papildus iepriekš izklāstītajiem argumentiem jautājumā par to, vai Lihtenšteinas arodpensiju shēma ietilpst Regulas Nr. 883/2004 materiālajā piemērošanas jomā [20], *A. Knauer* it īpaši atzīmē, ka šī shēma tiek balstīta uz Šveices arodpensiju shēmu, ko tostarp raksturo to pensiju apdrošināšanas iestāžu autonomija, kuras savā organizācijā, finansēšanā un administrēšanā, kā arī kapitāla uzkrāšanas un līdzvērtīguma principa piemērošanā var balstīties uz privāttiesībām, kas nozīmē, ka pakalpojumu apmērs tiek noteikts atkarībā no iemaksu apmēra.

38. Austrijas valdība un Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas (EBTA) uzraudzības iestāde uzskata, ka dalībvalsts nodrošinātie pabalsti ir jāuzskata par līdzvērtīgiem tiem pabalstiem, ko sniedz cita dalībvalsts, ja gan vieni, gan otri ietilpst sociālā nodrošinājuma shēmu koordinēšanas sistēmas piemērošanas jomā.

39. Komisija piedāvā interpretēt jēdzienu "līdzvērtīgi" pabalsti tāpat kā Regulas Nr. 883/2004 53. panta 1. punktā ietverto jēdzienu "viena veida" pabalsti. Tātad sociālā nodrošinājuma pabalsti esot jāuzskata par līdzvērtīgiem gadījumā, kad identiski ir to mērķis un jēga, kā arī to aprēķina bāze un to piešķiršanas nosacījumi.

40. Pirms novērtēju dažādo norādīto apgalvojumu pamatotību, lai atbildētu uz iesniedzējtiesas uzdoto jautājumu, ir jānoskaidro Regulas Nr. 883/2004 5. panta a) punktā paredzētā pielīdzināšanas principa mērķis un konkrētā nozīme, kāda ir piešķirama līdzvērtīguma jēdzienam šajā tiesību normā.

20 — Šo secinājumu 21. punkts.

41. Kā izriet no Regulas Nr. 883/2004 preambulas 9. apsvēruma, šīs regulas 5. pants ir pastāvīgās judikatūras kodifikācija, kurā faktu pielīdzināšanas princips ir nostiprināts kā sevišķa vispārējā nediskriminācijas principa izpausme, kas tiek piemērota konkrētajā sociālā nodrošinājuma tiesību aktu koordinēšanas jomā. Saskaņā ar šo judikatūru, lai nodrošinātu tiesību uz brīvu pārvietošanos efektīvu īstenošanu, pret situācijām, kas ir norisinājušās vienā dalībvalstī, ir jāattiecas tāpat kā tad, ja tās būtu norisinājušās dalībvalstī, kurās tiesību akti ir jāpiemēro.

42. Taču, lai arī Komisijas sākotnējā priekšlikumā [21] pielīdzināšanas princips bija iekļauts saskaņā ar šo tradicionālo koncepciju kā sevišķa vienlīdzīgas attieksmes principa deklinācija [22], galu galā Savienības likumdevējs to nostiprināja atsevišķā pantā, par kuru var spriest, ka tas satur jaunas iespējas, kas ir jāatklāj judikatūrā [23].

43. Šim pantam ir divi punkti, no kuriem pirmais ir veltīts pabalstu un citu ienākumu pielīdzināšanai, bet otrais – faktu vai notikumu pielīdzināšanai.

44. Vispirms jānorāda, ka Regulas Nr. 883/2004 5. panta b) punktā paredzētais princips, kas faktiem vai notikumiem, kas iestājušies vienā dalībvalstī, piešķir tādas pašas tiesiskās sekas, kādas ir "līdzīgiem" faktiem vai notikumiem, kas iestājušies dalībvalstī, kuras tiesību akti ir jāpiemēro, pēc mana ieskata, nav jāpiemēro tādā situācijā kā pamatlietā, kurā ir jāsalīdzina divi pabalsti. Šis "faktu vai notikumu" pielīdzināšanas noteikums turpretim šķiet atbilstam aktuālākajām judikatūras atziņām par pielīdzināšanas prasību kā vienlīdzīgas attieksmes pagarinājumu.

45. Proti, judikatūrā ir atrodami vairāki pielīdzināšanas gadījumi, kuros tiesību uz sociālā nodrošinājuma pabalstiem piešķiršanai, saglabāšanai vai pagarināšanai vai to aprēķināšanai citā dalībvalstī noslēgtie apdrošināšanas periodi tiek pielīdzināti tiem, kas ir norisinājušies dalībvalstī, kurā pabalsti tiek lūgti.

46. Tādējādi Tiesa ir atzinusi, ka migrējošos darba ņēmējus īstenot savas tiesības uz brīvu pārvietošanos attur valsts tiesiskais regulējums par invaliditātes pensijas piešķiršanas nosacījumiem, kurā konkrētos gadījumos, tādos kā slimība vai bezdarbs, ir paredzēta tā atskaites perioda pirms invaliditātes iestāšanās pagarināšana, kurā apdrošinātajam ir jābūt maksājušam iemaksas minimālā apmērā, lai iegūtu tiesības uz pensijas saņemšanu, šādu pagarināšanu nepieļaujot gadījumos, kad pagarināšanu pieļaujošie apstākļi ir iestājušies citā dalībvalstī [24].

47. Tāpat tā ir nospriedusi, ka gadījumā, kad bāreņa pabalsta saņēmēju tiesības uz šo pabalstu ir tikušas pagarinātas pēc konkrēta vecuma sasniegšanas sakarā ar mācību pārtraukumu militārā dienesta pildīšanas dēļ, citā dalībvalstī pildīts militārais dienests ir jāpielīdzina pildītam militārajam dienestam dalībvalstī, kuras tiesību akti ir jāpiemēro [25].

48. Tiesa arī ir atzinusi, ka valsts tiesiskais regulējums nevar ar nosacījumiem pielīdzināt bērnu izglītošanai veltītos periodus, kas noslēgti citā dalībvalstī, apdrošināšanas periodiem, ja neviens nosacījums neprasa tādu pašu valsts teritorijā noslēgto periodu vērā ņemšanu pie vecuma pensijas aprēķināšanas [26].

21 — Priekšlikums Padomes regulai (EK) par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu (COM(1998) 779, galīgā redakcija).

22 — Skat. šī priekšlikuma 3. panta 2. un 3. punktu.

23 — Šī jaunā panta analīzi it īpaši skat. Mavridis, P., "L'assimilation des faits en droit communautaire: un nouveau principe?", *Revue de droit sanitaire et social*, Nr. 4, 2011, 629. lpp., un Rennuy, N., "Assimilation, territoriality and reverse discrimination: a shift in European social security law?", *European journal of social law*, Nr. 4, 2011, 289. lpp.

24 — Spriedums *Paraschi* (C-349/87, EU:C:1991:372, 22.–27. punkts).

25 — Spriedums *Mora Romero* (C-131/96, EU:C:1997:317, 36. punkts).

26 — Spriedums *Kauer* (C-28/00, EU:C:2002:82). Skat. arī spriedumu *Elsen* (C-135/99, EU:C:2000:647), kurā Tiesa ir nospriedusi, ka, piešķirot vecuma pensiju, dalībvalsts kompetentajai iestādei ir jāņem vērā bērna izglītošanai veltītie periodi, kas noslēgti citā dalībvalstī, tā, it kā šie periodi būtu tikuši noslēgti valsts teritorijā.

49. Tā arī ir piemērojusi pielīdzināšanas principu saistībā ar tiesību uz pabalstiem zaudēšanas vai apturēšanas nosacījumu īstenošanu. Tādējādi Tiesa ir secinājusi, ka Savienības tiesības pieļauj, ka dalībvalsts tādu notikumu kā brīvības atņemšana, kas, ja tā ir notikusi valsts teritorijā, ir pamats tiesību uz pabalstiem zaudēšanai vai apturēšanai, pielīdzina atbilstošam notikumam, kas iestājies citā dalībvalstī [27]. Tātad atkarībā no konkrētā gadījuma pielīdzināšanas principa piemērošanas rezultātā var tikt atjaunota vienlīdzīga attieksme par labu vai par sliktu konkrētajai personai.

50. Retāk judikatūrā ir atrodami gadījumi, kas ir saistīti ar Regulas Nr. 883/2004 5. panta a) punktā paredzēto pabalstu un citu ienākumu pielīdzināšanas principu.

51. Tomēr trīs spriedumus ir iespējams saistīt ar šiem gadījumiem. Pirmkārt, no sprieduma *Warry* [28] izriet, ka gadījumā, kad tiesības uz invaliditātes pabalstiem valsts tiesiskais regulējums pakārto tiesībām uz slimības pabalstiem, apstāklis, ka ieinteresētajai personai ir tiesības uz šiem pēdējiem pabalstiem citā dalībvalstī, ir jāņem vērā tāpat, it kā viņai uz tiem būtu bijušas tiesības dalībvalstī, kuras tiesību akti ir jāpiemēro. Otrkārt, no sprieduma *Öztürk* [29] var secināt, ka tiesību uz priekšlaicīgu vecuma pensiju bezdarba dēļ atzīšanu ar valsts tiesisko regulējumu nevar pakārtot nosacījumam, lai noteiktu laika posmu pirms pensijas pieprasīšanas ieinteresētā persona būtu saņēmusi bezdarbnieka pabalstus tikai un vienīgi šajā dalībvalstī, neņemot vērā tādus pašus pabalstus, kas saņemti citā dalībvalstī. Visbeidzot, treškārt, spriedumā *Klöppel* [30] Tiesa nosprieda, ka valsts tiesiskajā regulējumā, kurā bija paredzēta bērna kopšanas pabalsta izmaksas pagarināšana, ja arī otrs vecāks saņem šādu pabalstu, nevarēja neņemt vērā, ka "pielīdzināms" pabalsts tiek saņemts citā dalībvalstī. Tā kā Regulas Nr. 883/2004 preambulas 9. apsvērumā ir precizēts, ka pielīdzināšanas princips būtu skaidri jāpieņem un jāattīsta, "ievērojot likumīgo nolēmumu būtību un garu", es šīs regulas 5. pantu interpretētu atbilstoši agrākajai judikatūrai, kurā princips ir izskaidrots.

52. Jākonstatē, ka Tiesa nav definējusi konkrētus diferenciācijas kritērijus un līdz ar to ir atzinusi zināmu elastīgumu pielīdzināšanas principa piemērošanā. Šo judikatūrā pieļauto elastīgumu nav apšaubījis Savienības likumdevējs, kurš vēlējies legalizēt judikatūrā paustās atziņas. Pēc mana ieskata, tā kā judikatūrā vai tiesību aktos nav precīzi uzskaitītu kritēriju, pielīdzināšanas princips prasa izmantot salīdzinošu metodi, kas ir analoģiska salīdzinošajās tiesībās labi zināmajai funkcionālās līdzvērtības metodei [31], saskaņā ar kuru bez formālajām atšķirībām tiek meklēta nevis pilnīga sakritība starp konkrētajiem pakalpojumiem, bet funkcionāla analoģija. Šajā sakarā nozīmīgs ir spriedums *Klöppel* [32], kurā gan ir vien norādīts, ka izglītības pabalsts Vācijā ir "salīdzināms" ar Austrijas bērna kopšanas pabalstu, tomēr neizpētot, vai abiem šiem pabalstiem ir pilnīgi vienādas īpašības.

53. Pamatojumam ar funkcionālo līdzvērtību ir divkāršas sekas.

27 — Spriedums *Kenny* (1/78, EU:C:1978:140).

28 — 41/77, EU:C:1977:177.

29 — C-373/02, EU:C:2004:232.

30 — C-507/06, EU:C:2008:110.

31 — Skat. it īpaši Godechot-Patris, S., "Retour sur la notion d'équivalence au service de la coordination des systèmes", *Revue critique de droit international privé*, 2010, 271. lpp.

32 — C-507/06, EU:C:2008:110.

54. Pirmkārt, jēdziena "līdzvērtīgi" pabalsti Regulas Nr. 883/2004 5. panta a) punkta izpratnē interpretācijai nav jāpiemēro striktie kritēriji, kas tiek izmantoti, interpretējot jēdzienu "viena veida" pabalsti šīs regulas 10., 53. un 54. panta izpratnē. Turklāt, ja Savienības likumdevējs būtu vēlējies norādīt uz šiem judikatūrā formulētajiem kritērijiem, tad pielīdzināšanas principa piemērošanai tas drīzāk būtu pārņēmis apzīmējumu, kas jau ir ticis izmantots pretpārklāšanās noteikumu piemērošanai, nevis radījis jaunu jēdzienu. Visbeidzot, līdzvērtīga pabalsta jēdziens, kas ir balstīts uz elastīgākiem kritērijiem, man šķiet plašāks nekā viena veida pabalsta jēdziens [33].

55. Otrkārt, pēc mana ieskata, Regulas Nr. 883/2004 5. panta a) punktā lietotais līdzvērtīguma jēdziens nebūtu jāinterpretē stingrāk nekā faktu vai notikumu "līdzīguma" jēdziens šā panta b) punktā [34]. Abos divos Savienības likumdevēja paredzētajos gadījumos pielīdzināšanas prasība neprasa striktu identiskumu, kā rezultātā varētu tikt ievērojami sašaurināts principa tvērums.

56. Pie kāda secinājuma noved funkcionālās līdzvērtības metode, salīdzinot tādus vecuma pabalstus kā attiecīgi *BPVG* un *ASVG* paredzētie?

57. Es neuzskatu, ka *BPVG* paredzēto pabalstu iekļaušana Regulas Nr. 883/2004 materiālajā piemērošanas jomā vien tiem piešķir līdzvērtīgu pabalstu statusu. Papildus tam, ka šāds risinājums padarītu nepiemērojamu līdzvērtīguma prasību, kurai ir pakārtota pielīdzināšanas principa piemērošana, piemērošanas jomas noskaidrošana ir atkarīga no tīri formālām pazīmēm [35], kas nevar tikt uzskatītas par vērā ņemamiem apstākļiem, lai novērtētu pabalstu līdzvērtīgumu.

58. Noteicošais šajā gadījumā ir noskaidrot, vai, lai starp pensionāriem – neatkarīgi no viņu pensijas izcelsmes – vienlīdzīgi sadalītu veselības apdrošināšanas finansēšanas pienākumu, *BPVG* paredzētie vecuma pabalsti atbilst aprēķina bāzei, kas ir salīdzināma ar to, kādu veido *ASVG* paredzētie pabalsti.

59. Lai atbildētu uz šo jautājumu, ir pietiekami vadīties pēc tā, ka Austrijas un Lihtenšteinas pensiju sistēmām ir viena fundamentāla atšķirība, jo to pirmajam un otrajam līmenim ir ļoti atšķirīgas dimensijas. Proti, atbilstoši iesniedzējtiesas norādītajam Lihtenšteinas pensiju sistēmu raksturo trīs līmeņu uzbūve, no kuriem pirmais ir paredzēts vienīgi tam, lai apmierinātu pensionāru pamatvajadzības, kamēr otrajā līmenī ietilpstošās arodpensiju shēmas kalpo tam, lai nodrošinātu apdrošinātā ierastā dzīves līmeņa saglabāšanu. Turpretim Austrijas pensiju sistēmā pirmā līmeņa piedāvātais segums ir daudz plašāks, jo *ASVG* vecuma pensiju mērķis ir ļaut apdrošinātajam saglabāt savu ierasto dzīves līmeni.

60. Līdz ar to, raugoties no iemaksu aprēķina bāzes noteikšanas viedokļa – un tikai un vienīgi no šā viedokļa – ārvalstu pensijas, kas funkcionāli kalpo tam pašam mērķim – ļaut apdrošinātajam saglabāt savu ierasto dzīves līmeni, ir jāuzskata par analoģiskām *ASVG* paredzētajām pensijām. Apstāklis, ka Lihtenšteinas arodpensiju shēmai ir vairākas atšķirības no Austrijas pensiju sistēmas, nevar būt par pamatu citādam secinājumam. It īpaši nedz fakts, ka Austrijas sistēma darbojas saskaņā ar sadales principu, kamēr Lihtenšteinas sistēma ir balstīta uz kapitāla uzkrāšanas principu, nedz arī *BPVG* pabalstu saņēmējiem atstātās iespējas patstāvīgi ietekmēt savu pensijas shēmu, nav apstākļi, kas ir jāņem vērā, salīdzinot iemaksu bāzes.

33 — Tātad nav iespējams izslēgt, ka pabalsti, kam nav vienāds raksturs, piemēram, vecuma pensija un no mirušā dzīvesbiedra mantotā pensija, kas tiek aprēķināti, pamatojoties uz dažādu personu noslēgtiem apdrošināšanas periodiem (šajā ziņā skat. spriedumu *Cordelle*, C-366/96, EU:C:1998:57), var tikt uzskatīti par funkcionāli līdzvērtīgiem, it īpaši gadījumos, kad ir runa par to iekļaušanu sociālo iemaksu aprēķina bāzē.

34 — Šajā ziņā skat. Rennuy, N., minēts iepriekš, kurš uzskata, ka Tiesai vajadzētu "pretoties kārdinājumam" nošķirt šos abus jēdzienus (1. punkts, 298. un 299. lpp.).

35 — Šo īpašību juridiskais avots ir pabalsti vai to minēšana Savienības dalībvalsts vai EEZ valsts atbilstoši Regulas Nr. 883/2004 9. panta 1. punktam sniegtajā paziņojumā.

61. Visu apsverot, es uzskatu, ka Regulas Nr. 883/2004 5. panta a) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas pieļauj, ka, noskaidrojot aprēķina bāzi veselības apdrošināšanas iemaksām, kas tiek piemērotas saskaņā ar divu vai vairāku dalībvalstu tiesību aktiem izmaksātu pensiju saņēmēja dzīvesvietas dalībvalstī, šādas pensijas tiek uzskatītas par līdzvērtīgām vecuma pabalstiem, kas tiek sniegti saskaņā ar dzīvesvietas dalībvalsts likumisko pamata shēmu, un līdz ar to šajā aprēķina bāzē tiek iekļauti vecuma pabalsti, kas tiek izmaksāti no tādas papildu arodpensiju shēmas Savienības dalībvalstī vai EEZ valstī, kas ir minēta šīs valsts atbilstoši šīs regulas 9. panta 1. punktam sniegtajā paziņojumā, ja šie pabalsti, tāpat kā dzīvesvietas dalībvalstī saņemtās pensijas, to saņēmējiem paredz nodrošināt salīdzināmu dzīves līmeni ar to, kādu tie baudīja pirms pensionēšanās.

III – **Secinājumi**

62. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, es iesaku Tiesai atbildēt uz *Verwaltungsgerichtshof* (Augstākā administratīvā tiesa) uzdoto prejudiciālo jautājumu šādi: Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Regulas (EK) Nr. 883/2004 par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu 5. panta a) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas pieļauj, ka, noskaidrojot aprēķina bāzi veselības apdrošināšanas iemaksām, kas tiek piemērotas saskaņā ar divu vai vairāku dalībvalstu tiesību aktiem izmaksātu pensiju saņēmēja dzīvesvietas dalībvalstī, šādas pensijas tiek uzskatītas par līdzvērtīgām vecuma pabalstiem, kas tiek sniegti saskaņā ar dzīvesvietas dalībvalsts likumisko pamata shēmu, un līdz ar to šajā aprēķina bāzē tiek iekļauti vecuma pabalsti, kas tiek izmaksāti no tādas papildu arodpensiju shēmas Savienības dalībvalstī vai EEZ valstī, kas ir minēta šīs valsts atbilstoši šīs regulas 9. panta 1. punktam sniegtajā paziņojumā, ja šie pabalsti, tāpat kā dzīvesvietas dalībvalstī saņemtās pensijas, to saņēmējiem paredz nodrošināt salīdzināmu dzīves līmeni ar to, kādu tie baudīja pirms pensionēšanās.